NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Spraw Społecznych

KSS.411.4.10.2026

Pan
Maciej Markowski
Prezes Zarządu
Zakład Leczniczy „Uzdrowisko Nałęczów" S.A.
ul. Al. Kasztanowa 2
24-150 Nałęczów

Wystąpienie pokontrolne

I/25/001

Organizacja i finansowanie turnusów rehabilitacyjnych przy udziale środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Spraw Społecznych
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
tel. +48 22 444 56 87, kss@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana

Zakład Leczniczy „Uzdrowisko Nałęczów" S.A. [1], ul. Al. Kasztanowa 2, 24-150 Nałęczów

Ośrodek spółki: Sanatorium „Książę Józef" w Nałęczowie[2], ul. Al. Kasztanowa 6, 24-140 Nałęczów

Kierownik jednostki kontrolowanej

Maciej Markowski, Prezes Zarządu, od 31 stycznia 2023 r.

W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił:

Piotr Marczyk, Prezes Zarządu, od 28 kwietnia 2017 r. do 30 stycznia 2023 r.

Zakres przedmiotowy kontroli

1. Prawidłowość przystosowania ośrodka do osób z niepełnosprawnością oraz wyposażenia w bazę do prowadzenia turnusów rehabilitacyjnych.
2. Prawidłowość realizacji turnusów rehabilitacyjnych.

Okres objęty kontrolą

Od 1 stycznia 2023 r. do 30 czerwca 2025 r. z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.

Podstawa prawna podjęcia kontroli

Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli[3]

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli, Departament Spraw Społecznych[4]

Kontroler

Marcin Grabowski, główny specjalista kontroli państwowej,
upoważnienie do kontroli nr KPS/70/2025 z 21 listopada 2025 r. oraz upoważnienie do kontroli nr KSS/3/2026 z 2 stycznia 2026 r.

(akta kontroli tom 1 str. 1-9)

---

[1] Dalej: ZLUN S.A. lub Zakład.
[2] Dalej: Sanatorium lub Ośrodek.
[3] Dz. U. z 2022 r. poz. 623, ze zm., dalej: ustawa o NIK.
[4] Do 31 grudnia 2025 r. Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny.

II. Ocena ogólna[5] kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W latach 2023-2025 (do 30 czerwca) Ośrodek prawidłowo realizował turnusy rehabilitacyjne finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych[6]. Sanatorium zapewniało bazą noclegową i żywieniową, zaplecze do prowadzenia zabiegów fizjoterapeutycznych oraz własne zaplecze rekreacyjno-wypoczynkowe. Infrastruktura budynku Sanatorium została w większości dostosowana do potrzeb poszczególnych grup osób niepełnosprawnych, jednakże nie spełniała wszystkich warunków dostępności określonych w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych[7], takich jak wymagana szerokość drzwi wejściowych do pomieszczeń higieniczno-sanitarnych (łazienek) czy też stopnie schodów na obu klatkach schodowych Ośrodka pozbawione nosków.

Turnusy przeprowadzane w Ośrodku były zgodne z wymogami rozporządzenia w sprawie turnusów oraz z programami opracowanymi przez organizatora turnusów. Sanatorium realizowało turnusy zgodnie z posiadanym wpisem do rejestru ośrodków, obejmując nimi m.in. osoby z dysfunkcjami lub schorzeniami wymienionymi we wpisie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe[8] kontrolowanej działalności

1. Prawidłowość przystosowania ośrodka do osób z niepełnosprawnością oraz wyposażenia w bazę do prowadzenia turnusów rehabilitacyjnych

Opis stanu faktycznego

1.1. Zakład działał jako organizator turnusów rehabilitacyjnych począwszy od 2004 r. Zakład posiadał status prawny podmiotu leczniczego – przedsiębiorcy wykonującego działalność leczniczą w formie spółki kapitałowej (spółki akcyjnej). W skład ZLUN S.A. wchodziły mniejsze zakłady lecznicze m.in. zespół czterech sanatoriów[9], realizujących turnusy rehabilitacyjne oraz Kardiologiczny Szpital Uzdrowiskowy. Zakłady lecznicze ZLUN S.A. nie prowadziły odrębnej

---

[5] Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

[6] Dalej: PFRON.

[7] Dz. U. Nr 230, poz. 1694, ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie turnusów.

[8] Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych przedstawionych w kolejnych punktach niniejszego rozdziału wystąpienia pokontrolnego. Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę cząstkową jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

[9] Były to następujące sanatoria: Książę Józef, Fortunat, Pawilon Angielski, Jesienna Rezydencja.

rachunkowości, samodzielnie nie sporządzały bilansu finansowego oraz nie podlegały majątkowemu i osobowemu wyodrębnieniu.

Sanatorium „Książę Józef" działało jako ośrodek, w którym odbywały się turnusy rehabilitacyjne, począwszy od 2005 r.

(akta kontroli tom 1 str. 11-346; tom 2 str. 296-304)

1.2. W okresie objętym kontrolą Sanatorium posiadało wpisy do rejestru ośrodków: wpis z 29 kwietnia 2020 r. z datą ważności wpisu do 29 kwietnia 2023 r. oraz wpis dokonany z 30 kwietnia 2023 r. z datą ważności wpisu do 30 kwietnia 2026 r. Zgodnie z powyższymi wpisami, ośrodek uprawniony był do realizacji turnusów usprawniająco-rekreacyjnych. W pierwszym wpisie wskazano, że turnusy mogą być organizowane dla następujących grup osób niepełnosprawnych: z dysfunkcją narządu ruchu, z wyłączeniem osób poruszających się na wózkach inwalidzkich; ze schorzeniami układu krążenia; z cukrzycą; ze schorzeniami onkologicznymi; ze schorzeniami reumatycznymi. W drugim wpisie wskazano następujące grupy osób niepełnosprawnych: z dysfunkcją narządu ruchu, z wyłączeniem osób poruszających się na wózkach inwalidzkich; ze schorzeniami układu krążenia; z cukrzycą.

Wiceprezes Zarządu ZLUN S.A. wyjaśnił, że Zakład planuje wystąpić z wnioskiem o wpis do rejestru ośrodków dla Sanatorium na kolejny trzyletni okres. Wniosek będzie obejmował dwie grupy osób niepełnosprawnych: ze schorzeniami układu krążenia oraz z cukrzycą. Pismem z 4 lutego 2026 r. ZLUN S.A. przekazał do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego wniosek o wpis do rejestru ośrodków dla Sanatorium. Wniosek dotyczył dwóch grup osób niepełnosprawnych: ze schorzeniami układu krążenia oraz z cukrzycą.

W okresie objętym kontrolą w Sanatorium zrealizowano 29 stacjonarnych turnusów usprawniająco-rekreacyjnych, którymi objęto ogółem 909 osób, w tym 138 osób niepełnosprawnych z dofinasowaniem ze środków PFRON, z tego 21 osób z dysfunkcją narządu ruchu, 113 osoby ze schorzeniami układu krążenia, cztery osoby z cukrzycą. Liczebność uczestników poszczególnych turnusów wynosiła od 20 do 78 osób, przy czym liczba osób z dofinasowaniem ze środków PFRON wahała się od jednej do 16 osób. Czas trwania turnusów wynosił każdorazowo 14 dni.

(akta kontroli tom 1 str. 347-348, 441-482; tom 2 str. 313-315, 333-339)

1.3. Uzyskanie wpisu do rejestru ośrodków poprzedzone było każdorazowo uzyskaniem pozytywnej opinii Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie [10]. W 2020 r. z uwagi na zagrożenie pandemią COVID-19, ROPS wydając opinię oparł się wyłącznie na posiadanych danych z poprzednich lat oraz oświadczeniu złożonemu przez Sanatorium. W 2023 r. wydanie opinii poprzedzone zostało wizytacją pracowników ROPS w Sanatorium. W obu przepadkach pracownicy ROPS uznali, że Sanatorium spełnia warunki dostępności określone w § 15 ust. 1 pkt 2-4 rozporządzenia w sprawie turnusów.

(akta kontroli tom 1 str. 448-467, 477-480)

[10] Dalej: ROPS.

1.4. Zespół pałacowo-parkowy w Nałęczowie, obejmujący m.in. park i sanatorium został wpisany do rejestru zabytków w 1967 r.[11].

Ośrodek dysponował 68 pokojami z liczbą, odpowiednio 132 miejsc (według wpisu do rejestru ośrodków w 2020 r.) i 127 miejsc (według wpisu do rejestru ośrodków w 2023 r.). Zmniejszenie liczby miejsc wynikało z zamiany pokoi trzyosobowych na pokoje dwuosobowe.

W toku kontroli stwierdzono, że Sanatorium usytuowane było w centralnej części Parku Zdrojowego w Nałęczowie[12]. Sanatorium mieściło się w zabytkowym, XIX-wiecznym budynku składającym się ze skrzydła zachodniego (starszego, o niższym standardzie) oraz skrzydła wschodniego (nowszego, murowanego, o nieznacznie podwyższonym standardzie). Budynek posiadał dwie klatki schodowe. W Ośrodku znajdowała się jadalnia na 96 miejsc, serwująca posiłki z zastosowaniem pięciu rodzajów diet (cukrzycowa, niskotłuszczowa, bezglutenowa, wątrobowa, wegetariańska).

(akta kontroli tom 1 str. 10, 441-445, 469-476; tom 2 str. 317-322)

1.5. Infrastruktura budynku Sanatorium została w znacznym stopniu dostosowana do potrzeb poszczególnych grup osób niepełnosprawnych dla których organizowano turnusy. Dojścia do budynku były utwardzone. W budynku funkcjonowała winda umożliwiająca osobom niepełnosprawnym samodzielną komunikację pomiędzy piętrami. Schody zaopatrzone były w obustronne poręcze z wypełnieniem płaszczyzn pionowych od strony przestrzeni otwartej, zabezpieczającym przed wypadnięciem osób. Pomieszczenia higieniczno-sanitarne wyposażono w odpowiednie uchwyty i siedziska niezbędne do korzystania z urządzeń. Drzwi wejściowe do budynku oraz do pomieszczeń noclegowych, rekreacji, rehabilitacji, żywienia, gabinetów lekarskich oraz w ciągach komunikacyjnych posiadały szerokość w świetle co najmniej 0,9 m oraz wysokość co najmniej 2 m, bez progu lub z progiem nie wyższym niż 0,02 m.

Stwierdzono, że infrastruktura budynku Sanatorium nie spełniała wszystkich warunków dostępności określonych w rozporządzeniu w sprawie turnusów. Drzwi wejściowe do pomieszczeń higieniczno-sanitarnych (łazienek) nie posiadały szerokości w świetle co najmniej 0,9 m[13]. Stopnie schodów na obu klatkach schodowych nie były pozbawione nosków. Wymienione nieprawidłowości stanowiły naruszenie § 15 ust. 1 pkt 4 lit. a tiret drugie i piąte rozporządzenia w sprawie turnusów. Opis zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości.*

(akta kontroli tom 2 str. 317-327)

Sanatorium nie zapewniało miejsc postojowych w bezpośrednim sąsiedztwie budynku ze stanowiskami zarezerwowanymi dla samochodów, z których korzystają osoby niepełnosprawne. Wymóg ten wynikał z § 15 ust. 1 pkt 4 lit. a tiret czternaste rozporządzenia w sprawie turnusów. Prezes Zarządu ZLUN S.A. wyjaśnił, że cały teren Parku Zdrojowego znajduje się w granicach strefy A ochrony uzdrowiskowej. Przepisy Strefy A mają na celu minimalizację hałasu i zanieczyszczeń spalinami, aby chronić specyficzny mikroklimat sprzyjający leczeniu chorób układu krążenia. Wjazd pojazdów silnikowych jest ograniczony do niezbędnego minimum

---

[11] Decyzja Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie Wydział Kultury Wojewódzki Konserwator Zabytków Nr rej.: Dział A/257 z 14 marca 1967 r.

[12] Dalej: Park.

[13] Ustalenie dokonane na podstawie oględzin sześciu pokoi o numerach 104, 121, 122, 207, 223, 224.

(np. pojazdy techniczne). Zgodnie z regulaminem parku uchwalonym przez Radę Miejską, teren ten służy wyłącznie do wypoczynku, rekreacji i lecznictwa. Zabroniono wjazdu i postoju pojazdów prywatnych pod rygorem mandatu karnego. Istnieje możliwość wjazdu do Parku dla osób z ograniczoną sprawnością ruchową w celu wypakowania bagaży a następnie przeparkowania auta na wskazane miejsca parkingowe przy obiekcie Termy Pałacowe przy ul. Paderewskiego 1a (300 m od sanatorium Książę Józef).
W okresie objętym kontrolą obowiązywał Regulamin Porządkowy Parku Zdrojowego w Nałęczowie, wprowadzony uchwałami Rady Miejskiej w Nałęczowie, odpowiednio z 28 grudnia 2012 r.[14] i 5 marca 2025 r.[15]. W dokumentach tych wskazano m.in., że właścicielem Parku jest Gmina Nałęczów a jego zarządcą jest Burmistrz Nałęczowa. Burmistrz Nałęczowa jest także zarządcą ruchu drogowego na terenie Parku. Wjazd i parkowanie pojazdów silnikowych na teren Parku dopuszczony jest tylko za zgodą zarządcy, z wyjątkiem przedstawicieli służb ratowniczych, Policji oraz służb komunalnych.

(akta kontroli tom 2 str. 296-301, 308-312, 317-327)

1.6. Sanatorium posiadało zaplecze do prowadzenia zabiegów fizjoterapeutycznych (kinezytrapia, fizykoterapia, hydroterpia). Sprzęt do prowadzenia zabiegów był regularnie serwisowany. W oddzielnym budynku znajdowała się też pijalnia wód leczniczych.

W Sanatorium znajdowały się dwa gabinety lekarskie, gabinet zabiegowy i dyżurka pielęgniarek. Gabinety wyposażono w umywalkę z bieżącą wodą, leżankę lekarską, wspólną wagę lekarską, aparat do mierzenia ciśnienia oraz podstawowy zestaw do udzielenia pierwszej pomocy. W gabinecie zabiegowym znajdował się także defibrylator AED, aparat EKG, zestaw przeciwwstrząsowy.

(akta kontroli tom 1 str. 355-440; tom 2 str. 317-327, 330-332)

1.7. W odległości około 50 m od Sanatorium znajdował się, należący do ZLUN S.A., kompleks wodny Atrium, na który składał się basen Aquatonic z torami do pływania oraz sztuczną rzeką, łóżkami bąbelkowymi, ławeczkami perełkowymi, gejzerami, dyszami masującymi i kaskadowymi.

W tym samym budynku znajdował się klub Atrium z ofertą gastronomiczną. W sezonie letnim dostępny był dodatkowo taras z placem zabaw dla dzieci oraz grillem. Klub posiadał pomieszczenie bilardowe oraz salę taneczną, w której codzienne odbywały się ogólnodostępne wieczorki taneczne.

Na terenie Parku Zdrojowego znajdowały się trasy spacerowe oraz tereny rekreacyjne.

(akta kontroli tom 2 str. 109-117, 328-329)

[14] Uchwała Nr XIX/171/12 Rady Miejskiej w Nałęczowie z 28 grudnia 2012 r. w sprawie wprowadzenia „Regulaminu Porządkowego Parku Zdrojowego w Nałęczowie".

[15] Uchwała Nr XI/75/25 Rady Miejskiej w Nałęczowie z 5 marca 2025 r. w sprawie wprowadzenia „Regulaminu Porządkowego Parku Zdrojowego w Nałęczowie".

1.8. W okresie objętym kontrolą w Sanatorium miały miejsce dwie kontrole przeprowadzone przez kontrolerów Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego[16], odpowiednio jedna kontrola planowa oraz jedna kontrola w trybie uproszczonym.

Przedmiotem kontroli planowej było stwierdzenie zgodności informacji zawartych we wniosku o wpis do rejestru ośrodków, prowadzonego prze Wojewodę Lubelskiego, ze stanem faktycznym oraz ocena dostosowania Ośrodka do potrzeb osób niepełnosprawnych, uczestniczących w turnusach rehabilitacyjnych i możliwości zapewnienia odpowiednich warunków do realizacji programów tych turnusów.

W wystąpieniu pokontrolnym LUW z 5 maja 2023 r.[17] wykonywanie zadań przez Sanatorium w kontrolowanym zakresie ocenione zostało pozytywnie z uchybieniami. W wyniku kontroli stwierdzono, że drzwi wejściowe do pomieszczeń higieniczno-sanitarnych w pokojach przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu ruchu, z wyłączeniem osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, nie posiadają szerokości w świetle co najmniej 0,9 m. Poza wymienionym uchybieniem kontrolerzy LUW stwierdzili zgodność informacji zawartych we wniosku o wpis do rejestru ośrodków, prowadzonego przez Wojewodę Lubelskiego[18], ze stanem faktycznym oraz dostosowanie Ośrodka do potrzeb osób niepełnosprawnych z dysfunkcjami wymienionymi we wniosku. Stwierdzono również, że Ośrodek posiadał odpowiednich warunków do realizacji programów turnusów, wskazanych we wniosku.

W wystąpieniu zawarte zostało jedno zalecenie pokontrolne, dotyczące zamontowania w pokojach przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu ruchu, z wyłączeniem osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, drzwi wejściowych do pomieszczeń higieniczno-sanitarnych o szerokości w świetle co najmniej 0,9 m oraz wysokości co najmniej 2 m, bez progów lub z progami nie wyższymi niż 0,02 m. Wskazane zalecenie Sanatorium powinno wykonać do 30 września 2023 r. a informację o wykonaniu zalecenia Ośrodek zobowiązany był przekazać do Wojewody do 15 października 2023 r.

Pismem z 2 stycznia 2024 r. Prezes i Wiceprezes Zarządu ZLUN S.A. odnieśli się do realizacji zalecenia pokontrolnego. W piśmie nie wskazano jednoznacznie, czy zalecenie pokontrolne zostało zrealizowane czy też nie, ani też czy będzie ono zrealizowane w przyszłości. Poinformowano natomiast, iż w związku z planowanym generalnym remontem budynku Sanatorium oraz zwiększeniem ilości skierowań z Narodowego Funduszu Zdrowia na rok 2024 postanowiono, iż na chwilę obecną osoby niepełnosprawne z dysfunkcją narządu ruchu, z wyłączeniem osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, będą kwaterowane wyłącznie w pokoju nr 9, który w pełni przystosowany jest dla osób z tego typu niepełnosprawnością.

Ustalenia kontroli potwierdziły, iż w całym badanym okresie osoby niepełnosprawne z dysfunkcją narządu ruchu, z wyłączeniem osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, były umieszczane

[16] Dalej: LUW.
[17] Nr PS-III.431.1.2023, data wpływu pisma do ZLUN S.A. 10 maja 2023 r.
[18] Dalej: Wojewoda.

w ww. pokoju nr 9 bądź kierowane do innych pokoi, jednakże w takich przypadkach następowało to na ich pisemną prośbę.

Prezes Zarządu ZLUN S.A. wyjaśnił, że w latach 2024-2025 Zakład planował generalny remont budynku Ośrodka, jednakże był on uwarunkowany poszukiwaniem m.in. zewnętrznych źródeł finansowania (fundusze unijne, programy wsparcia budynków zabytkowych). W związku z brakiem pozyskania ww. środków podjęta została decyzja o remoncie Sanatorium w 2026 r. w ramach finansowania ze środków własnych ZLUN S.A.

W Zakładzie obowiązywała, od 22 stycznia 2026 r. Strategia Zakładu Leczniczego „Uzdrowisko Nałęczów" S.A. na lata 2026-2030[19]. W dokumencie tym przewidziano modernizację Sanatorium, m.in. w zakresie dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (zamontowanie drugiej windy), a jej realizacja planowana jest na lata 2026-2029.

(akta kontroli tom 2 str. 1-51, 163-196, 259-301, 305-307)

W Ośrodku, 10 września 2024 r. przeprowadzona została kontrola w trybie uproszczonym. Przedmiotem kontroli była ocena dostosowania Ośrodka do potrzeb osób niepełnosprawnych, uczestniczących w turnusach rehabilitacyjnych i możliwości zapewnienia odpowiednich warunków do realizacji programów tych turnusów. Kontrola została przeprowadzona w wyniku wniesionej skargi z dnia 18 sierpnia 2024 r. na niezapewnienie odpowiednich warunków lokalowych w trakcie turnusu rehabilitacyjnego w dniach 6-19 lipca 2024 r.

W sprawozdaniu z kontroli z 17 września 2024 r.[20] LUW stwierdził, że standard Ośrodka był dobry a wyposażenie pomieszczeń noclegowych nie budziło zastrzeżeń. Ośrodek zapewniał osobom niepełnosprawnym dogodne warunki pobytu, odpowiednie do rodzaju ich niepełnosprawności. W trakcie czynności kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości i odstąpiono od formułowania wniosków usprawniających funkcjonowanie jednostki kontrolowanej.

(akta kontroli tom 2 str. 82-85)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Infrastruktura budynku Sanatorium nie spełniała warunków dostępności określonych w rozporządzeniu w sprawie turnusów:

a) Drzwi wejściowe do pomieszczeń higieniczno-sanitarnych (łazienek) nie posiadały szerokości w świetle co najmniej 0,9 m[21], co stanowiło naruszenie § 15 ust. 1 pkt 4 lit. a tiret drugie rozporządzenia w sprawie turnusów.

[19] Uchwała Nr 1/01/2026 Zarządu Spółki Zakład Leczniczy „Uzdrowisko Nałęczów" S.A. z dnia 22 stycznia 2026 r. w sprawie przyjęcia strategicznego planu wieloletniego Spółki na lata 2026-2030.
[20] Nr PS-III.431.6.2024, data wpływu pisma do ZLUN S.A. 20 września 2024 r.
[21] Ustalenie dokonane na podstawie oględzin sześciu pokoi o numerach 104, 121, 122, 207, 223, 224.

Prezes Zarządu ZLUN S.A. wyjaśnił, że pokoje, w których przeprowadzono oględziny, są pokojami dedykowanymi uczestnikom turnusów ze schorzeniami układu krążenia oraz cukrzycą. Pokój nr 9, przeznaczony dla osób z dysfunkcją narządu ruchu, posiada drzwi o szerokości 0,9 m w świetle ościeżnicy. W roku 2024 i 2025 nie dokonano zmian w szerokości drzwi z powodu niewykonania planowego remontu.

(akta kontroli tom 2 str. 296-301, 317-327)

b) Stopnie schodów na obu klatkach schodowych nie były pozbawione nosków, co było niezgodne z § 15 ust. 1 pkt 4 lit. a tiret piąte rozporządzenia w sprawie turnusów. Prezes Zarządu ZLUN S.A. wyjaśnił, że występowanie nosków na stopniach schodowych obu klatek schodowych Sanatorium wynika z historycznej konstrukcji budynku. W celu zminimalizowania niedogodności oraz zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom turnusów budynek Ośrodka został wyposażony w windę, co pozwalało osobom z dysfunkcją narządu ruchu na całkowite ominięcie barier w postaci schodów. Wskazana cecha konstrukcyjna jest elementem stałym obiektu, którego zmiana wymagałaby gruntownej przebudowy klatek schodowych, jednak dzięki zastosowaniu komunikacji pionowej w formie windy, funkcjonalność obiektu dla osób niepełnosprawnych pozostaje zachowana. Wiceprezes Zarządu ZLUN S.A. wyjaśnił, że w latach 2023-2025 Zakład nie występował do Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o zgodę na remont obiektu Sanatorium.

(akta kontroli tom 2 str. 296-301, 313-315, 317-327)

Ocena cząstkowa

Sanatorium posiadało aktualny wpis do rejestru ośrodków, poprzedzony uzyskaniem pozytywnej opinii ze strony samorządu województwa. Ośrodek zapewniał bazę noclegową i żywieniową oraz bezpieczne zaplecze do prowadzenia zabiegów fizjoterapeutycznych. Sanatorium posiadało własne zaplecze rekreacyjno-wypoczynkowe. Sanatorium, co do zasady, spełniało warunki przystosowania infrastruktury budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych, tj. infrastruktura w większości dostosowana była do potrzeb poszczególnych grup osób niepełnosprawnych, nie spełniała jednak wszystkich warunków dostępności określonych w rozporządzeniu w sprawie turnusów.

2. Prawidłowość realizacji turnusów rehabilitacyjnych

Opis stanu faktycznego

2.1. Wyłącznym organizatorem turnusów rehabilitacyjnych w Sanatorium był ZLUN S.A. W okresie objętym kontrolą Zakład został wpisany 11 lutego 2020 r. do rejestru organizatorów turnusów, prowadzonego przez Wojewodę Lubelskiego, z datą ważności wpisu do 11 lutego 2023 r. Kolejnego wpisu dokonano 12 lutego 2023 r. z datą ważności wpisu do 12 lutego 2026 r. W przypadku obu wpisów, organizator uprawniony był do organizowania turnusów usprawniająco-rekreacyjnych. W pierwszym wpisie wymieniono następujące grupy osób niepełnosprawnych: z dysfunkcją narządu ruchu, z wyłączeniem osób poruszających się na wózkach inwalidzkich; ze schorzeniami układu krążenia; z cukrzycą; ze schorzeniami

onkologicznymi; ze schorzeniami reumatycznymi. W drugim wpisie wymieniono następujące grupy osób niepełnosprawnych: z dysfunkcją narządu ruchu, z wyłączeniem osób poruszających się na wózkach inwalidzkich; ze schorzeniami układu krążenia; z cukrzycą.

(akta kontroli tom 1 str. 483-619)

2.2. W okresie kontrolowanym ZLUN S.A. na potrzeby realizacji turnusów nie zawierał umów z podmiotami zewnętrznymi.

(akta kontroli tom 1 str. 451, 455, 463-464)

2.3. Badaniu poddano próbę dokumentacji 13 uczestników[22] turnusów rehabilitacyjnych, korzystających z dofinasowania PFRON. Dokumentacja każdego z uczestników zawierała: oświadczenie uczestnika, aktualne zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia, kartę informacyjną z badania przeprowadzonego przez lekarza z Sanatorium, kartę zabiegową z opisem zabiegów i potwierdzeniem udziału uczestnika w danym zabiegu, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, informację o przebiegu turnusu rehabilitacyjnego. Rodzaj niepełnosprawności uczestników zgodny był z programem turnusu, a także z dysfunkcjami lub schorzeniami wymienionymi we wpisach, odpowiednio do rejestru ośrodków oraz do rejestru organizatorów turnusów.

We wszystkich 13 przypadkach informacja o przebiegu turnusu rehabilitacyjnego, przekazywana przez organizatora turnusu, tj. Zakład, zawierała jednakowy opis uzyskanych efektów rehabilitacyjnych o treści: „*Poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych przez uczestnika, między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, zmniejszenie poziomu lęku, zyskanie pewności siebie oraz wyrabianie ról społecznych. Znaczącym efektem pobytu w Nałęczowie jest poprawa wydolności fizycznej, redukcja nadciśnienia oraz korekta dotychczasowego leczenia.*”

Prezes Zarządu ZLUN S.A. wyjaśnił, że w opisanej sytuacji tożsamość wpisów wynika ze stosowania przez Zakład uproszczonego szablonu dokumentacji. Informacje o przebiegu turnusu są wprowadzone na stałe do kompleksowego systemu informatycznego SOFTOR, służącego do zarządzania placówką medyczną, z którego korzysta ZLUN S.A. Program turnusu przewiduje określoną liczbę zajęć, które każdy uczestnik ma obowiązek zrealizować.

(akta kontroli tom 1 str. 347-348; tom 2 str. 118-258, 296-301, 316)

W okresie od 1 stycznia 2023 r do 30 czerwca 2025 r. w Sanatorium nie było przypadków skrócenia pobytu przez uczestnika turnusu rehabilitacyjnego, korzystającego z dofinasowania ze środków PFRON.

(akta kontroli tom 2 str. 296-301)

2.4. W okresie objętym kontrolą, pismem z 5 września 2024 r. LUW zwrócił się do Zakładu o ustosunkowanie się do zarzutów przedstawionych w skardze, przekazanej do LUW przez PFRON. Skarga złożona została przez uczestnika turnusu rehabilitacyjnego i stanowiła załącznik do pisma. W treści skargi uczestnik podnosił, m.in. problemy z zamianą pokoju

[22] Badaniem objęto po jednym turnusie z lat 2023-2025 (I półrocze) z największą kwotą dofinasowania z PFRON. W ramach poszczególnych turnusów zbadano następującą liczbę uczestników turnusu, odpowiednio: pięciu (33,3% ogółu), trzech (100% ogółu), pięciu (83,3% ogółu).

z nasłonecznionego na mniej nasłoneczniony, zanieczyszczenia w basenie, nieuwzględnienie diety bezglutenowej.

Pismem z 9 września 2024 r., przekazanym do LUW, Prezes ZLUN S.A. ustosunkował się do zarzutów. Wskazał, że m.in. na prośbę uczestnika nastąpiła zmiana pokoju, czystość wody w basenie była zgodna z obowiązującymi normami, uczestnik otrzymywał posiłki bez glutenu.

W wyniku kontroli przeprowadzonej w Sanatorium przez kontrolerów LUW 10 września 2024 r., w związku z ww. skargą, stwierdzono, że standard Ośrodka był dobry a wyposażenie pomieszczeń noclegowych nie budziło zastrzeżeń.

(akta kontroli tom 2 str. 63-85)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Turnusy przeprowadzane w Ośrodku były zgodne z wymogami rozporządzenia w sprawie turnusów oraz z programami opracowanymi przez organizatora turnusów. Sanatorium realizowało turnusy zgodnie z posiadanym wpisem do rejestru ośrodków, obejmując nimi m.in. osoby z dysfunkcjami lub schorzeniami wymienionymi we wpisie. Ośrodek dysponował kompletną dokumentacją uczestników turnusu, obejmującą m.in. aktualne zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia oraz informację o przebiegu turnusu rehabilitacyjnego.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:

Wnioski

Podjęcie działań w celu pełnego dostosowania infrastruktury Ośrodka do potrzeb osób niepełnosprawnych, w szczególności grupy osób z dysfunkcją narządu ruchu, z wyłączeniem osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Spraw Społecznych Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz

o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. Zgodnie z art. 98 ustawy o NIK, kto nie informuje bądź niezgodnie z prawdą informuje o wykonaniu wniosków pokontrolnych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Warszawa, dnia 16 lutego 2026 r.

Kontroler

Marcin Grabowski

Główny specjalista kontroli państwowej

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli

Departament Spraw Społecznych

Dyrektor

Konrad Kostępski

/podpisano elektronicznie/